RAPPORT TER TERECHTZITTING
in zaak 382/87 *

I — De feiten en het procesverloop

De Franse vennootschap Educational Business Services (hierna: EBS), waarvan R. Buet beheerder is, is een dochteronderneming van de Britse vennootschap Encyclopaedia Britannica. EBS heeft een cursus Engels, genaamd English Communications Encounter English, door middel van colportage verkocht.

Het tribunal de grande instance te Parijs veroordeelde Buet tot een gevangenisstraf en een geldboete en verklaarde de vennootschap EBS burgerlijk aansprakelijk wegens overtreding van het colportageverbod van artikel 13 van wet nr. 71-556 van 12 juli 1971 (JORF van 13.7.1971, blz. 6907) en van artikel 8 II van wet nr. 72-1137 van 22 december 1972 (JORF van 23.12.1972, blz. 13348).

Volgens artikel 13 van wet nr. 71-556 betreffende de oprichting en de werking van particuliere instellingen die afstandsonderwijs verstrekken, alsook betreffende de reclame en de verkoop aan huis door onderwijsinstellingen, is het verboden voor rekening van onderwijsinstellingen aan huis te verkopen, dat wil zeggen „particulieren thuis te bezoeken om hen ertoe te bewegen zich voor een cursus in te schrijven".

Aangezien sommige van deze instellingen hadden gepoogd dit verbod te omzeilen door bij de klanten thuis pedagogisch, met name audio-visueel, materiaal ten verkoop aan te bieden, dat als lesmateriaal wordt gebruikt voor het door hen verstrekte onderwijs, heeft de Franse wetgever artikel 13 van voormelde wet aangevuld door in wet nr. 72-1137 betreffende de bescherming van de consument bij colportage en verkoop aan huis een artikel 8 II in te voegen. Volgens die bepaling is het verboden bij particulieren thuis documentatie of enig ander materiaal ten verkoop aan te bieden dat in dezelfde behoefte voorziet als diensten waarvoor de colportage wegens haar aard bij bijzondere bepaling verboden is.

Volgens het tribunal de grande instance te Parijs voorzag het door EBS verkochte materiaal, overeenkomstig de voorwaarde van artikel 8 II van vorenbedoelde wet, in dezelfde behoeften als diensten verricht door een instelling voor afstandsonderwijs, waarvoor de colportage krachtens artikel 13 van wet nr. 71-556 verboden is.

Buet vorderde voor de cour d'appel te Parijs vrijspraak. Tot staving van zijn hoger beroep voerde hij twee argumenten aan. In de eerste plaats was de door EBS verkochte cursus niet aan te merken als particulier afstandsonderwijs, aangezien zij geen enkel pedagogisch toezicht uitoefende op de cursist, zodat het colportageverbod niet op haar van toepassing was. Anderzijds was dit verbod in ieder geval in strijd met de artike-

* Procestaal: Frans.

len 30 en volgende EEG-Verdrag, aangezien het hem ertoe noopte een bijzonder doeltreffende verkooptechniek op te geven en het aldus de afzet van de betrokken produkten op de Franse markt beperkte.

De cour d'appel te Parijs verwierp het eerste argument, doch op grond van het tweede argument heeft het besloten de behandeling van de zaak te schorsen en het Hof een prejudiciële vraag voor te leggen over de uitlegging van artikel 30 EEG-Verdrag. Deze vraag luidt als volgt:

„Is artikel 30 EEG-Verdrag verenigbaar met artikel 13 van wet nr. 71-556 van 12 juli 1971 juncto artikel 8 II van wet nr. 72-1137 van 22 december 1972?"

Krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG zijn op 25 maart 1988 schriftelijke opmerkingen ingediend door R. Buet en SARL Educational Business Services, verdachten in het hoofdgeding, vertegenwoordigd door D. de Holmsky, advocaat te Parijs, en door de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur J. C. Séché, op 5 april 1988 door de Franse regering, vertegenwoordigd door R. de Gouttes en C. Chavance als gemachtigden, en op 6 april 1988 door de Deense regering, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur J. Molde.

Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

Bij beschikking van 27 oktober 1988 heeft het Hof krachtens artikel 95, paragrafen 1 en 2, van het Reglement voor de procesvoering besloten, de zaak naar de Vijfde kamer te verwijzen.

II — Bij het Hof ingediende schriftelijke opmerkingen

a) *Het bestaan van een belemmering van het vrije goederenverkeer*

Volgens *Buet* is het colportageverbod weliswaar zonder onderscheid van toepassing op nationale en ingevoerde produkten, doch kan het niettemin onrechtstreeks de invoer van het betrokken pedagogisch materiaal belemmeren. Zulks blijkt duidelijk uit 's Hofs arrest van 15 december 1982 (zaak 286/81, Oosthoek, Jurispr. 1982, blz. 4575), waarin het heet dat een wettelijke regeling die bepaalde methoden van verkoopbevordering verbiedt, de invoer van de betrokken produkten kan beperken, wanneer de betrokken onderneming daardoor wordt gedwongen een door haar bijzonder doeltreffend geachte methode op te geven en naar andere methoden van verkoopbevordering over te schakelen.

Volgens de *Franse en de Deense regering* is de weerslag van het betrokken verbod op het handelsverkeer tussen Lid-Staten onbetekenend, aangezien het slechts voor één verkoopmethode geldt, namelijk colportage. Niets belet EBS om evenals haar concurrenten haar produkten via een eigen distributienet, via de boekhandel of per post af te zetten. In zijn arrest van 31 maart 1982

(zaak 75/81, Blesgen, Jurispr. 1982, blz. 1211) heeft het Hof erkend dat een verbod als het onderhavige niet buiten het kader van de eigenlijke gevolgen van een handelsregeling valt en de invoer niet beperkt, wanneer het slechts betrekking heeft op een enkele verkoopmethode voor het betrokken produkt.

Volgens de *Commissie* blijkt niet uitdrukkelijk uit de verwijzingsbeschikking of het betrokken materiaal uit een andere Lid-Staat is ingevoerd. Wel heeft de nationale rechter opgemerkt dat de litigieuze cursus door de vennootschap Encyclopaedia Britannica is uitgewerkt, wat erop zou kunnen wijzen dat EBS zich ertoe beperkt in Frankrijk een produkt van oorsprong uit het Verenigd Koninkrijk in de handel te brengen.

Voorts volgt duidelijk uit voormeld arrest van 15 december 1982 (Oosthoek) dat het verbod om een verkoopmethode toe te passen, de afzet van een produkt nadelig beïnvloedt, en bijgevolg de invoer daarvan beperkt.

b) *Het bestaan van dwingende vereisten inzake de bescherming van de consument en de eerlijkheid der transacties*

Buet bestrijdt niet dat de betrokken regeling bedoeld is om de consument te beschermen, doch is van mening dat een colportageverbod onevenredig is aan het nagestreefde doel en door minder beperkende maatregelen moet worden vervangen, zoals het vereiste van een schriftelijke overeenkomst, een verbod van onmiddellijke betaling en het recht voor de koper om de overeenkomst op te zeggen. Zijns inziens had het betrokken materiaal geen grotere aantrekkingskracht dan andere produkten waarvoor colportage niet verboden is, zoals nieuwe auto's of leningen.

Buet verwijst eveneens naar de richtlijn van de Raad van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten (PB 1985, L 372, blz. 31), krachtens welke de Lid-Staten alleen gehouden zijn de koper een recht van opzegging toe te kennen. Hij erkent dat artikel 8 van deze richtlijn de Lid-Staten de mogelijkheid biedt om bepalingen vast te stellen of te handhaven die de belangen van de consument nog meer beschermen, in welk verband in de laatste overweging van de considerans van de richtlijn uitdrukkelijk het colportageverbod wordt vermeld. Deze richtlijn kan evenwel niet tot gevolg hebben dat de Lid-Staten worden ontslagen van hun verplichting om de artikelen 30 en volgende EEG-Verdrag na te leven.

De *Franse regering* is van mening dat het colportageverbod evenredig is aan het nagestreefde doel, namelijk de bescherming van de consument. Vooral bejaarden, immigranten op zoek naar werk en ouders van kinderen met moeilijkheden op school zijn het doelwit van colporteurs, wat misbruiken zeer in de hand werkt. Bij de overheid en bij het Institut national de la consommation zijn trouwens zoveel klachten binnengekomen, dat de Franse wetgever het betrokken verbod heeft uitgevaardigd.

Aangezien bovendien het onderwijs geen courant consumptieartikel is, bestaat het ri-

sico dat de ondoordachte aankoop voor de koper niet alleen financiële doch ook andere nadelige gevolgen teweegbrengt die zich ook langer laten gevoelen.

De Franse regering herinnert er overigens aan dat zij op grond van voormelde richtlijn van de Raad haar huidige regeling mag handhaven.

Ook de *Deense regering* is van mening dat het colportageverbod gerechtvaardigd is, omdat deze verkoopmethode zeer gemakkelijk tot misbruiken leidt en de Raad de Lid-Staten uitdrukkelijk heeft gemachtigd zulk een verbod te handhaven of vast te stellen.

Volgens de *Commissie* mag de Raad de Lid-Staten weliswaar geen machtiging verlenen om maatregelen te nemen die het vrije goederenverkeer belemmeren, doch heeft hij in voormelde richtlijn alleen erkend dat een colportageverbod in bepaalde gevallen evenredig kan zijn aan het oogmerk van bescherming van de consument. Waar het gaat om afstandsonderwijs van een vreemde taal, is er zeker meer kans op bedrog, aangezien de koper geen notie heeft van de onderwezen materie en dus geen keuze kan maken op basis van een afweging van prijs en kwaliteit.

R. Joliet
rechter-rapporteur